

Dagmara Mateja

Uniwersytet Warszawski

ORCID: 0000-0003-1217-5329

Pandemia koronawirusa na łamach tygodnika „Newsweek Polska”

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie wyników analizy ilościowej i jakościowej przeprowadzonej na podstawie materiałów prasowych poświęconych problematyce pandemii koronawirusa, opublikowanych na łamach tygodnika „Newsweek Polska”. W obliczu występowania wirusa na świecie, ale i rosnącej liczby informacji w dyskursie medialnym i okołomedialnym, kwestią do rozstrzygnięcia pozostaje pytanie o sposób przedstawiania tematyki pandemii koronawirusa na łamach tygodnika społeczno-politycznego. Analizie poddano częstotliwość występowania w tygodniku materiałów na temat pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 w okresie pięciu miesięcy jej trwania. Badanie dowiodło, że zainteresowanie tygodnika „Newsweek” kwestiami poświęconymi COVID-19 jest ściśle skorelowane z datą opublikowania pierwszych informacji dotyczących zarażenia polskiego pacjenta. Znaczna część publikacji dotyczyła nie tylko skutków epidemii, lecz także była odzwierciedleniem sytuacji panującej wówczas zarówno w Polsce, jak i na świecie.

Słowa kluczowe: „Newsweek”, COVID-19, prasa opinii, polskie tygodniki opinii, analiza zawartości.

The coronavirus pandemic presented in „Newsweek Polska”

Abstract

The purpose of this study is to present the results of the analysis of the content of Newsweek Polska weekly magazine. In the face of the new global virus as well as the growing amount of information in the media and media-related discourse, the issue of how to present the topic of the coronavirus pandemic in the socio-political weekly remains to be resolved. The analysis focused on the frequency of the coronavirus SARS-CoV-2 pandemic coverage in the magazine during the five months of its duration. The study showed that the interest of Newsweek in COVID-19 topics is closely correlated with the date of publication of the first information on the infection of a Polish patient. A significant part of the publication also concerned the effects of the epidemic as well as reflected the situation in Poland and in the world at that time.

Keywords: „Newsweek”, COVID-19, opinion press, Polish weekly news magazines, content analysis.

Wprowadzenie

Pierwszy przypadek zachorowania na nowy wirus SARS-CoV-2 odnotowano w Wuhan w Chinach pod koniec 2019 roku, a w kolejnych miesiącach choroba objęła swoim zasięgiem praktycznie cały świat, stając się jednocześnie jego największym wyzwaniem. Przeobrażeniom uległo nie tylko funkcjonowanie systemu zdrowotnego, lecz także całe – polityczne, społeczne i gospodarcze – otoczenie. 4 marca odnotowano pierwszy przypadek SARS-CoV-2 w Polsce. 11 marca ogłoszono stan epidemii na całym świecie¹. W kraju 14 marca rząd wprowadził stan zagrożenia epidemicznego². Następnie 20 marca 2020 roku ogłoszono stan epidemii³. Od 2020 roku w Polsce trwała wielowymiarowa debata na temat walki z epidemią COVID-19. Te wydarzenia w znaczący sposób wpłynęły na działalność mediów, które musiały pamiętać o pełnieniu swoich podstawowych funkcji – w przypadku prasy opinii – komentowaniu wydarzeń, kształtowaniu opinii publicznej i postaw społecznych⁴.

Stan badań

Refleksje naukowe dotyczące pandemii SARS-CoV-2 i analizy jej wpływu w wymiarach: komunikacyjnym, społecznym, kulturowym czy politycznym znalazły odzwierciedlenie w literaturze naukowej. W 2020 roku analizy dyskursu medialnego dotyczącego pandemii COVID-19 podjęli się między innymi badacze ze Stanów Zjednoczonych i Europy. W artykule pod tytułem „Topic Analysis of Traditional and Social Media News Coverage of the Early COVID-19 Pandemic and Implications for Public Health Communication”⁵ autorzy dowodzą, że rozprzestrzenianie się koronawirusa SARS-CoV-2 miało relatywnie wysoki wpływ na zbieżność podejmowanych wątków

¹ World Health Organization, *Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> (dostęp: 5.02.2020).

² Ministerstwo Zdrowia, *Pierwszy przypadek koronawirusa w Polsce*, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/pierwszy-przypadek-koronawirusa-w-polsce> (dostęp: 5.02.2020).

³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 roku w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, <https://www.gov.pl/web/rpa/rozporzadzenie-ministra-zdrowia-z-dnia-20-marca-2020-r-w-sprawie-ogloszenia-na-obszarze-rzeczypospolitej-polskiej-stanu-epidemii> (dostęp: 6.02.2020).

⁴ T. Mielczarek, *Tygodniki opinii w zmieniającej się rzeczywistości*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 2018, s. 24.

⁵ W. Chipidza, E. Akbaripourdibazar, T. Gwanzura, N.M. Gatto, *Topic Analysis of Traditional and Social Media News Coverage of the Early COVID-19 Pandemic and Implications for Public Health Communication*, <https://www.cambridge.org/core/journals/disaster-medicine-and-public-health-preparedness/article/topic-analysis-of-traditional-and-social-media-news-coverage-of-the-early-covid19-pandemic-and-implications-for-public-health-communication/1C68A82E93755E3AEE5926A04CA78ABC> (dostęp: 5.11.2021).

tematycznych przez dziennikarzy⁶. Z kolei pogłębiona analiza materiałów prasowych i internetowych na temat koronawirusa pozwoliła wyodrębnić dominujące narracje medialne we włoskich gazetach opiniotwórczych⁷. Warto wspomnieć także o polskich badaniach medioznawców poruszających problematykę medialnego obrazu pandemii koronawirusa⁸. Autorzy poszczególnych artykułów zawartych w monografii pod tytułem *Koronawirus wyzwaniem współczesnego społeczeństwa* poddali refleksji zmiany, jakie zaszły na gruncie komunikacji społecznej, z uwagi na nadzwyczajne okoliczności. Do ogólnopolskich analiz interdyscyplinarnych na temat pandemii koronawirusa odnoszą się także między innymi prace Magdaleny Hodalskiej⁹, Katarzyny Zagórskiej¹⁰ oraz Magdaleny Makowskiej¹¹.

W świetle przywołanych badań za zasadne uznano przeprowadzenie analizy zawartości materiałów dziennikarskich opublikowanych na łamach „Newsweeka”. Artykuł uzupełnia bowiem dotychczasowe badania nad medialnymi reprezentacjami pandemii koronawirusa¹².

Przedmiot badań

Jako przedmiot badań został wybrany liberalny tygodnik „Newsweek Polska”, który uchodzi za jeden z najbardziej opiniotwórczych czasopism w Polsce¹³. W 2020 roku „Newsweek” wśród polskich tak zwanych tygodników opinii zajął trzecie miejsce pod względem sprzedaży (za „Polityką” i „Gościem Niedzielnym”). W grudniu 2020 roku średni nakład jednorazowy „Newsweeka” wynosił 116 186 tysięcy egzemplarzy,

⁶ Przeprowadzona analiza mediów (prasowych, telewizyjnych i internetowych) w pierwszych tygodniach pandemii w Stanach Zjednoczonych wykazała między innymi, że relacje na temat COVID-19 koncentrowały się na kilku głównych tematach, tj. epidemia, polityka czy gospodarka.

⁷ S. Crabu, P. Giardullo, A. Sciandra, F. Neresini, *Politics overwhelms science in the Covid-19 pandemic: Evidence from the whole coverage of the Italian quality newspapers*, „PLoS ONE” 2021, Vol. 16 (5), e0252034, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252034>.

⁸ K. Marcinkiewicz, P. Nowak, D. Popielec, M. Wilk, *Koronawirus wyzwaniem współczesnego społeczeństwa. Media i komunikacja społeczna*, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego – Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Kraków–Wrocław 2020.

⁹ M. Hodalska, *Internetowe żarty z pandemii koronawirusa w „zbiorowej pamięci zarazy”*, „Kultura – Media – Teologia” 2020, nr (41) 2, s. 7–37.

¹⁰ K. Zagórska, *Media na kwarantannę. Wybrane strategie komunikacyjne*, „Kultura – Media – Teologia” 2021, nr (44) 1, s. 60–79. Badaczka poddała analizie przekazy religijne w polskich mediach w czasie pandemii.

¹¹ M. Makowska, *Język i obraz wobec koronawirusa. Przyczynek do rozważań nad komunikacją medialną w czasach pandemii*, „Forum Lingwistyczne” 2021, nr (8) 8, s. 1–14.

¹² Wnioski i wyniki badań zaprezentowanych w tym artykule mogą służyć dalszym, pogłębionym analizom tej problematyki.

¹³ Autorka zdecydowała o ujednoliceniu zapisu nazwy czasopisma w dalszej części pracy. Wybrała formę „Newsweek”.

z czego płatnie rozpowszechnianych było 91 450 tysięcy egzemplarzy¹⁴. Czasopismo to pozostaje istotnym segmentem rynku medialnego, które jednocześnie jest cennym źródłem informacji dla odbiorców szczególnie zainteresowanych bieżącymi sprawami na gruncie społecznym i politycznym. Prasa społeczno-polityczna to „głównie czasopisma (zwłaszcza tygodniki), rzadziej dzienniki, o wyraźnej przewadze problematyki społecznej i politycznej”¹⁵.

Cel artykułu

Celem artykułu jest ukazanie problemu prezentowania pandemii koronawirusa w dyskursie prasowym na przykładzie „Newsweeka”. Istotnym założeniem badania było również zgromadzenie danych umożliwiających zaobserwowanie zmian dotyczących częstotliwości ukazywania się informacji na temat pandemii.

Pytania badawcze

Przystępując do analizy wspomnianego tygodnika opinii, sformułowano główne pytanie badawcze: jaki był sposób relacjonowania pandemii koronawirusa w Polsce w 2020 roku? Ponadto sformułowano jeszcze cztery pytania badawcze:

P1: Z jaką częstotliwością redakcja publikowała materiały prasowe na temat pandemii koronawirusa w Polsce?

P2: Gdzie w tygodniku pojawiały się materiały prasowe poświęcone analizowanej problematyce?

P3: Jakie gatunki dziennikarskie występowały w materiałach dziennikarskich?

P4: Jakie kwestie związane z pandemią koronawirusa są poruszane w analizowanym tygodniku?

Hipotezy

Głównym założeniem artykułu jest stwierdzenie, że redaktorzy tygodnika opinii chętnie podejmowali tematykę pandemii koronawirusa [H1]. Niemniej częstotliwość, tematyka i miejsce publikowania materiałów dziennikarskich są w dużej mierze zależne od innych czynników, takich jak wykrycie pierwszego przypadku zakażenia w Polsce oraz innych wiodących wydarzeń w kraju i na świecie [H2].

¹⁴ Tw, „Polityka” wyprzedziła „Gościa Niedzielnego”, „Tygodnik Powszechny” przed „Do Rzeczy”, <https://www.wirtualnemedia.pl/arttykul/polityka-wyprzedzila-goscia-niedzielnego-tygodnik-powszechny-przed-do-rzeczy>, (dostęp: 6.02.2020).

¹⁵ J. Maślanka, *Encyklopedia wiedzy o prasie*, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976, s. 186.

Metodologia

W badaniu wykorzystano metodę analizy zawartości prasy w jej wymiarze ilościowym oraz jakościowym sformułowaną przez Walerego Pisarka¹⁶. Użyto w tym celu specjalnie przygotowanego klucza kategoryzacyjnego, który stanowił podstawowe narzędzie badawcze¹⁷. Składał się z odpowiednio wybranych grup kategorii, które pomagały w dokładnej analizie materiału badawczego. Kategorie w kluczu odnosiły się zarówno do ilościowych, jak i jakościowych parametrów tygodnika oraz pojedynczych materiałów dziennikarskich. Podjęto decyzję o włączeniu do badania wszystkich numerów pochodzących z kwietnia i maja, aby uzyskać bardziej szczegółowe wyniki dotyczące relacjonowania pandemii koronawirusa. Ograniczenie czasu publikacji analizowanych artykułów do maja 2020 roku było konieczne ze względu na rosnącą liczbę wciąż publikowanych informacji na łamach tygodnika. Analizie poddano zatem materiały opublikowane w pierwszej fazie pandemii (do znoszenia obostrzeń w Polsce). W celu uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze wykorzystano archiwum internetowe czasopisma. W wyszukiwarce „Newsweeka” wpisano takie określenie jak: „koronawirus”. Ogółem przeanalizowano zawartość 16 wydań. Badaniem objęto następujące numery periodyku z 2020 roku: 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22. Kryteriami doboru były wynik sprzedaży, tak zwany wynik „rozpowszechniania płatnego razem” oraz wskaźnik opiniotwórczości mediów. Pod uwagę wzięto dane Związku Kontroli Dystrybucji Prasy oraz Instytutu Monitorowania Mediów za styczeń 2020 rok (ze względu na rozpoczęcie badań). Jak wynika z danych to „Newsweek” znalazł się w czołówce rankingu sprzedaży czasopism (na trzecim miejscu). Jego średnia sprzedaż ogółem w styczniu 2020 roku wyniosła 67 700 egzemplarzy¹⁸. Jeśli chodzi o opiniotwórczość mediów, to „Newsweek” zajął także trzecie miejsce¹⁹.

Tabela 1. Najbardziej opiniotwórcze tygodniki w styczniu 2020 roku (na podstawie liczby cytowań)

Tytuł	Liczba cytowań
„Do Rzeczy”	445
„Viva”	252
„Newsweek”	208
„Polityka”	188
„Gazeta Polska”	178

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Monitorowania Mediów.

¹⁶ W. Pisarek, *Analiza zawartości prasy*, Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków 1983, s. 45.

¹⁷ Klucz ten zdefiniowano za M. Lisowską-Magdziar jako: „system kategorii, konieczny do dokonania AZ”, zob. eadem, *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów. Wersja 1.1*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2004, s. 55.

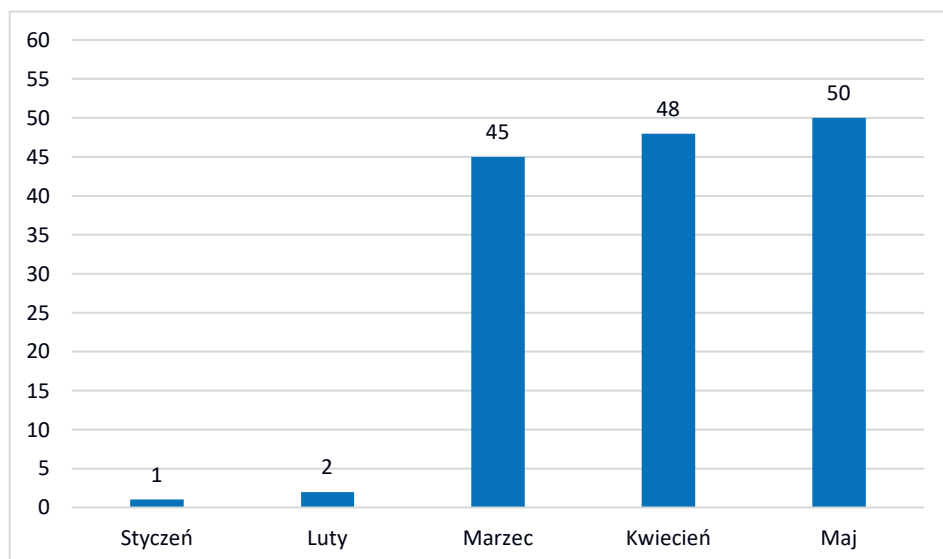
¹⁸ M. Kurdupski, „Gość Niedzielny” liderem sprzedaży w styczniu, <https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/sprzedaz-tygodnikow-opinii-styczen-2020-roku-gosc-niedzielny> (dostęp: 7.02.2020).

¹⁹ Instytut Monitorowania Mediów, *Raport IMM: Onet najbardziej opiniotwórczym medium w styczniu 2020 roku*, <https://www.imm.com.pl/raport-imm-onet-najbardziej-opiniotworczym-medium-w-styczniu-2020-roku/> (dostęp: 7.02.2020).

Wysokie miejsce w rankingach opiniotwórczości może świadczyć o tym, że badany tygodnik ma wpływ na postrzeganie pandemii koronawirusa przez odbiorców.

Wyniki badań

Temat pandemii koronawirusa w okresie od 1 stycznia 2020 do 31 maja 2020 podjęto 146 razy na łamach polskiego tygodnika opinii. Na rysunku 1 zaprezentowano częstotliwość, z jaką na łamach badanego tygodnika opinii pojawiały się materiały poświęcone pandemii koronawirusa. Pod uwagę została wzięta częstotliwość ukazywania się publikacji w każdym miesiącu przeprowadzania analizy (od 1 stycznia do 31 maja 2020 roku).

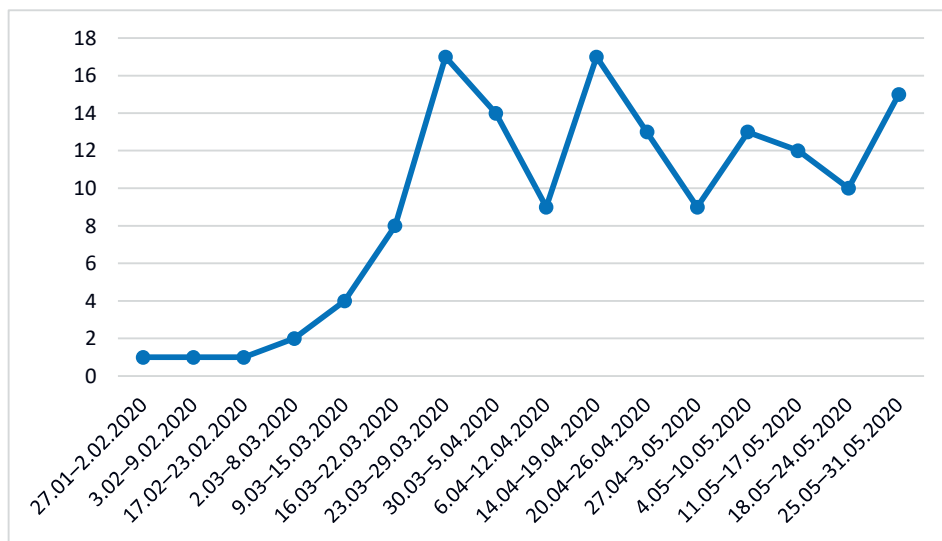
Rysunek 1. Liczba materiałów dotyczących pandemii koronawirusa opublikowanych w badanych miesiącach w „Newsweeku”

Źródło: badanie własne.

W pierwszych dwóch miesiącach analizy, czyli w styczniu i lutym 2020 roku, można zaobserwować niewielkie zainteresowanie tematyką wirusa. Znaczne zainteresowanie tematyką rozpoczęło się wraz z ogłoszeniem 20 marca 2020 roku stanu epidemii, o czym może świadczyć liczba publikacji poświęconych badanej problematyce. W numerze 13 (23 marca–29 marca 2020), czyli pierwszym wydaniu po ogłoszeniu epidemii, opublikowano aż siedemnaście materiałów poświęconych kwestii pandemii koronawirusa. W kwietniu temat pandemii koronawirusa był podejmowany czterdzieści osiem razy, a w maju już pięćdziesiąt razy, co pozwala stwierdzić, że wraz z rozwojem epidemii (a tym samym wraz ze wzrostem liczby zachorowań) pojawiało się coraz więcej

publikacji dotyczących badanego zjawiska, które miały dostarczać najważniejszych informacji.

Na podstawie danych zamieszczonych na rysunku 2 można zauważyć, że liczba publikowanych artykułów na temat pandemii koronawirusa odpowiada konkretnym wydarzeniom. W kwietniu (14.04–19.04.2020) opublikowano dużo tekstów, które włączały się w dyskusję publiczną dotyczącą lockdownu. Temat kryzysu ekonomicznego w kraju okazał się na tyle istotny dla całego społeczeństwa, że wymagał szerszego omówienia w artykułach.

Rysunek 2. Rozkład w czasie publikacji dotyczących pandemii koronawirusa w tygodniku „Newsweek”
Źródło: badanie własne.

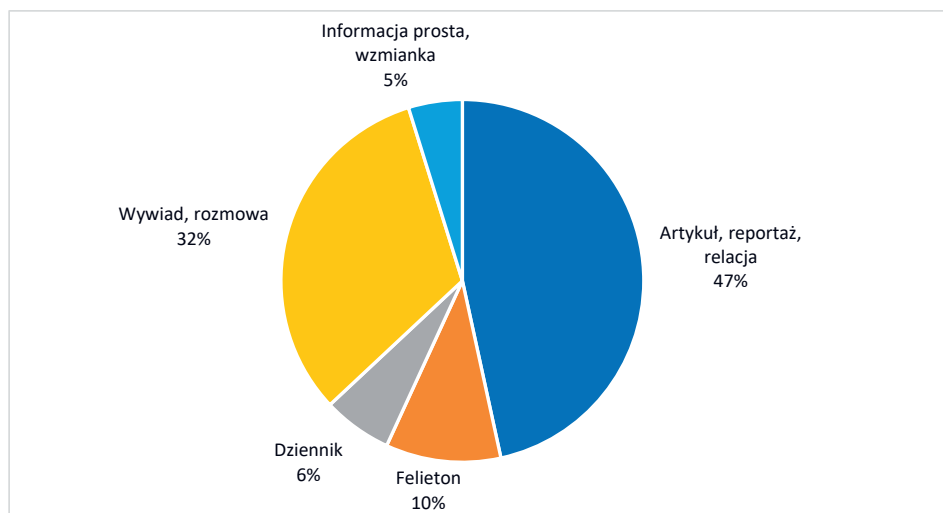
Znaczne zainteresowanie tematyką nastąpiło w maju. W numerze 22 (25.05–31.05.2020) pojawiło się piętnaście artykułów poświęconych między innymi III etapowi znoszenia obostrzeń w Polsce (przywrócono działalność salonów fryzjerskich i kosmetycznych oraz restauracji czy barów)²⁰. Na łamach tygodnika podjęto jednocześnie debatę nad możliwościami powrotu do normalnego trybu pracy. Miłosz Węglewski w artykule o tytule: „Szef kazał pytać każdą wchodzącą parę, czy mieszkają razem. Gdy się wahają – sugerować, że tak. Żebyśmy byli kryci”, podejmuje się oceny rozwiązań mających przyczynić się do odmrożenia gospodarki – w tym ponownego otwarcia lokali gastronomicznych²¹.

²⁰ *Znosimy kolejne ograniczenia – 18 maja pójdziesz do fryzjera, kosmetyczki i restauracji*, <https://www.gov.pl/web/koronawirus/3etap> (dostęp: 10.02.2020).

²¹ *Węglewski, Szef kazał pytać każdą wchodzącą parę, czy mieszkają razem. Gdy się wahają – sugerować, że tak. Żebyśmy byli kryci*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-jak-wyglada-biznes-restauracyjny-po-odmrozeniu/hqwnqm2> (dostęp: 10.02.2020).

W styczniu i lutym 2020 roku opublikowano najmniejszą liczbę artykułów. W styczniu ukazały się materiały dotyczące analizowanego tematu dopiero w jego ostatnim, czyli piątym wydaniu (27.01–2.02.2020). Nie odnotowano również znaczącej różnicy w publikowaniu treści w lutym. W każdym wydaniu pojawił się zaledwie jeden artykuł na temat pandemii. Należy wspomnieć, że także w szczycie trwania pandemii zaobserwowano okres malejącej liczby publikacji w „Newsweeku”. Spadek liczby artykułów prasowych przypada na numery wydań: 15 (6.04–12.04.2020) i 18 (27.04–3.05.2020), co zdaje się potwierdzać tezę, że wydarzenia, w które bezpośrednio zaangażowane jest społeczeństwo, a więc dotyczą ograniczenia swobód i praw obywatelskich (np. w przypadku ogłoszenia zakazu przemieszczania się), sytuacji gospodarczej i politycznej ma wpływ na liczbę artykułów prasowych.

Jak wynika z danych umieszczonych na rysunku 3, w tygodniku opinii wykorzystano różne gatunki dziennikarskie²². Prawie połowę (47%) stanowiły bardziej obszerne dziennikarskie formy: artykuł, relacja, reportaż, których głównym celem jest nie tylko zapoznanie czytelnika z informacjami na temat rozprzestrzeniania się wirusa, lecz także wyjaśnienie nowego zjawiska, co zostało również kilkakrotnie uczynione na łamach badanego czasopisma.

Rysunek 3. Formy gatunkowe publikacji dotyczących pandemii koronawirusa w „Newsweeku”
Źródło: badanie własne.

²² Autorka, klasyfikując materiały prasowe, opierała się na podziale gatunków dziennikarskich zaproponowanym przez K. Wolnego-Zmorzyńskiego i W. Furmana; zob. K. Wolny-Zmorzyński, A. Kaliszewski, W. Furman, *Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006.

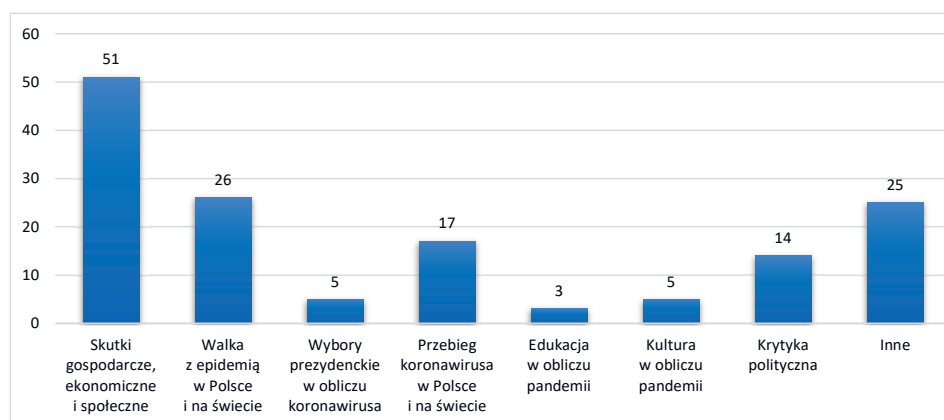
Na łamach tygodnika dość często zamieszczano artykuły, reportaże, relacje (47%) oraz wywiady i rozmowy (32%). Teksty te dotyczyły przede wszystkim skutków gospodarczych, ekonomicznych i społecznych, które byłyby efektem wybuchu pandemii koronawirusa.

Dość często tematyka pandemii koronawirusa pojawiała się w wywiadach. W numerze 12 ukazała się rozmowa z byłym szefem Narodowego Banku Polskiego, byłym premierem i ministrem finansów profesorem Markiem Belką. Materiał pod tytułem: *Kapitalizm zakażony koronawirusem. Z takim kryzysem nie mieliśmy do czynienia, odkąd sięgam pamięcią* nie tylko dotyczył rozważań na temat kryzysu polskiej gospodarki, lecz także wskazywał na możliwość wystąpienia długoterminowych skutków epidemii²³. Następny materiał, pochodzący z 14 numeru czasopisma, zatytułowany *Odebrałem właśnie ze szpitala pierwsze ciało osoby zmarłej z powodu koronawirusa. Nie ma żadnych procedur* był tekstem poświęconym dokonującym się zmianom w obrębie pochówku zmarłych. Pogrzeb w czasie epidemii wyglądał inaczej. Najczęściej stosowano kremację²⁴.

Z kolei niewielki odsetek publikacji przypadał na felietony (10%), dziennik (6%) oraz informacje proste, wzmianki (5%). Świadczyć to może o przewadze funkcji interpretacyjnej w publikacjach zamieszczanych na łamach „Newsweeka”. Redaktorzy chętnie analizowali bowiem bieżącą sytuację w państwie. Wyniki badań wskazują również, że w trakcie okresu badawczego sposób relacjonowania wydarzeń związanych z pandemią koronawirusa – w kontekście gatunków dziennikarskich – uległ nieznacznym zmianom. Nie jest zaskoczeniem, że przed odnotowaniem pierwszego przypadku koronawirusa w Polsce pojawiały się jedynie krótkie informacje dotyczące wirusa z Wuhan. Jak wynika z analizy, wraz z upływem czasu i rozwojem epidemii można zauważyć wzrost publikowania obszerniejszych form dziennikarskich, w których redaktorzy mieli możliwość ocenienia, krytykowania lub aprobowania wszelkich rozwiązań współwystępujących z tematyką pandemii koronawirusa. Na łamach tygodnika coraz częściej pojawiały się artykuły czy reportaże, których celem było już nie tylko zwięzłe poinformowanie o tematach ważnych, lecz także trafne zdiagnozowanie sytuacji społeczno-politycznej.

²³ D. Ćwiklak, *Kapitalizm zakażony koronawirusem. „Z takim kryzysem nie mieliśmy do czynienia, odkąd sięgam pamięcią”*, <https://www.newsweek.pl/biznes/gospodarka/koronawirus-spowoduje-kryzys-gospodarczy-skutki-epidemii-koronawirusa/fhv2xtv> (dostęp: 12.02.2020).

²⁴ R. Kim, *Odebrałem właśnie ze szpitala pierwsze ciało osoby zmarłej z powodu koronawirusa. Nie ma żadnych procedur*, <https://www.newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/pogrzeby-w-czasie-epidemii-nie-odmowie-pochowku/scq5f3l> (dostęp: 12.02.2020).

Rysunek 4. Tematyka publikacji poświęcona pandemii koronawirusa w „Newsweeku”
Źródło: badanie własne.

Artykuły dotyczące pandemii koronawirusa zostały podzielone na osiem głównych kategorii:

- Skutki gospodarcze, ekonomiczne i społeczne pandemii koronawirusa – do tej kategorii zaliczono artykuły dotyczące konsekwencji epidemii, w wymiarze ekonomicznym (przewidywanie kryzysu gospodarczego, utrata płynności finansowej, utrata pracy przez społeczeństwo) oraz społecznych efektów pandemii (dywagowano nad zmianą warunków życia w kraju i za granicą oraz opisie nowego stylu życia, między innymi przywiązywaniu większego znaczenia do spędzania wolnego czasu. W ten sposób kategoryzowano także publikowane na łamach analizowanych tytułów wypowiedzi specjalistów odnośnie do szeroko rozumianych gospodarczych konsekwencji wprowadzenia lockdownu.
- Walka z epidemią – do tej kategorii zaliczono relacje z kolejnych działań podejmowanych przez rządy państw, rozmaite wątki dotyczące uregulowań prawnych dotyczących pandemii. Przybliżano także próby radzenia sobie z wirusem przez służby medyczne zarówno w Polsce, jak i na świecie.
- Wybory prezydenckie w obliczu pandemii – w tej kategorii znalazły się teksty informujące o zbliżających się wyborach i relacjonujące ich przebieg w czasie koronawirusa.
- Przebieg koronawirusa – do tej kategorii zaliczono wszystkie teksty informujące o wybuchu, liczbie osób zakażonych, rozprzestrzenianiu się epidemii, a następnie fakcie istnienia koronawirusa zarówno w Polsce, jak i na świecie.
- Krytyka polityczna – do tej kategorii zostały zaliczone teksty odnoszące się krytycznie wobec reakcji i postaw rządzących, w kontekście ich walki z epidemią.
- Edukacja – do tej kategorii zaliczono wszystkie materiały poruszające zagadnienia z zakresu edukacji w dobie pandemii, zmianach spowodowanych rozprzestrzenianiem się koronawirusa, między innymi wprowadzenie zdalnego systemu nauczania.

- Kultura – wszystkie artykuły traktujące o funkcjonowaniu instytucji kultury, zmianach w obrębie pracy artystycznej, organizacji i ograniczeń na przykład co do liczby uczestników wydarzeń.
- Inne – wszystkie te tematy i aspekty, które nie pasowały do wcześniej wymienionych.

Na rysunku 4 przedstawiono szczegółowy wykaz zagadnień dotyczących pandemii koronawirusa w Polsce, które były poruszane w „Newsweeku” w dniach 1 stycznia–31 maja 2020 roku. Analizując publikacje dotyczące pandemii koronawirusa, wyróżniono osiem kategorii tematycznych, którym przyporządkowano wszystkie teksty w badanym tygodniku. Kwestie dotyczące konsekwencji pandemii pojawiły się w tygodniku pięćdziesiąt jeden razy. Znaczący dla analizowanej tematyki jest fakt tak wielu materiałów opisujących ten etap w pandemii. W artykule o tytule *W obliczu pandemii USA są papierowym tygrysem. Zdolnym jedynie do stoczenia przegranej walki z najbliższą niszczarką* dyskutowano na temat kryzysu postkoronawirusowego, jak również radykalnych zmian, które dotychczas zaobserwowano w służbie zdrowia, polityce i gospodarce²⁵. Pozwala to wyciągnąć wnioski, że czytelnik, który sięga po tego typu prasę, jest zainteresowany sytuacją społeczno-polityczną w kraju i na świecie. Tego typu publikacje stanowiły 35% wszystkich materiałów. Pandemia koronawirusa wpłynęła na przeobrażenie ładu na gruncie zarówno ekonomicznym, jak i społecznym. W numerze 22, w materiale zatytułowanym *Zofia zamieniła Grecję na dom nad jeziorem. Mariusz – Kordyliery na Bieszczady* poruszono z kolei kwestię wakacyjnego urlopu, który zdecydowanie miał się różnić od poprzednich, ze względu nie tylko na ograniczaną liczbę lotów za granicę, lecz także przez sytuację finansową społeczeństwa²⁶.

Warto zauważyć, że publikacje dotyczące skutków pandemii koronawirusa zaczęły pojawiać się w „Newsweeku” dopiero po potwierdzeniu pierwszego przypadku COVID-19 w Polsce oraz, co oczywiste, wraz z pojawianiem się kolejnych informacji o nowych przypadkach zakażeń.

Następnym często poruszonym tematem była walka z epidemią. Szczególnie istotne okazało publikowanie materiałów zawierających opisy zmagani służb medycznych na całym świecie. Poruszano tematy trudne – począwszy od braku wolnych łóżek w szpitalach, niezbędnego sprzętu (butli tlenowych), a kończąc na dramatycznych refleksjach, potwierdzających tezy o narastającej katastrofie. Liczba publikacji, obejmująca analizowaną kategorię, wynosiła dwadzieścia sześć, co daje 18% w skali wszystkich artykułów.

Kolejnym tematem, który cieszył się popularnością w tygodniku, był opis przebiegu koronawirusa zarówno w Polsce, jak i na świecie. Kwestia ta została poruszona siedemnaście razy, co stanowiło 12% wszystkich analizowanych kategorii. Felieton pod tytułem:

²⁵ M. Nowicki, *W obliczu pandemii USA są papierowym tygrysem. Zdolnym jedynie do stoczenia przegranej walki z najbliższą niszczarką*, <https://www.newsweek.pl/swiat/co-sie-zmieni-po-pandemii-czyli-wielki-gniew-nadchodzi/7t7e9r6> (dostęp: 15.02.2020).

²⁶ J. Tomczuk, *Zofia zamieniła Grecję na dom nad jeziorem. Mariusz – Kordyliery na Bieszczady*, <https://www.newsweek.pl/swiat/spoleczenstwo/wakacje-w-czasie-koronawirusa-zamiast-zagranicy-polacy-wybijaja-wakacje-w-polsce/fzec94j> (dostęp: 15.02.2020).

Koronawirus w Nowym Jorku. O siódmej wieczorem Manhattan wygląda, jakby wszyscy już umarli stanowi egzemplifikację tej kategorii. Jest refleksją na temat zmian, jakie dokonały się wskutek wybuchu pandemii w Nowym Jorku²⁷. Relacjonowanie przebiegu rozprzestrzeniania się koronawirusa zrealizowano również w tekście pod tytułem *Jak na wojnie. Sytuacja epidemiologiczna we Włoszech*. Artykuł pochodzący z numeru 12 był próbą uchwycenia szerzenia się koronawirusa we Włoszech²⁸. Jego autor wskazywał, że w Lombardii, która stała się centrum epidemii, wszystkie miejsca na oddziałach intensywnej terapii były zajęte przez chorych na koronawirusa, co może prowadzić do niebezpiecznych sytuacji. O ile ten region cechuje najlepsza opieka zdrowotna we Włoszech, o tyle na południu państwa sytuacja wygląda nieco inaczej. Dlatego też obawiano się tam dynamicznej ekspansji, epidemii, co w konsekwencji przyczyniłoby się także do gwałtownego wzrostu zgonów w tej części Włoch.

Dziennikarze na łamach tygodnika publikowali również artykuły poświęcone tematyce politycznej. Zarówno w kontekście wyborów prezydenckich, gdzie poruszono ją pięć razy (3%), jak i w postaci krytycznych rozważań na temat działań podejmowanych przez organy władzy. Aż czternaście artykułów było poświęconych właśnie krytyce rządu, co stanowi 10% wszystkich materiałów prasowych. Redaktorzy wielokrotnie przedstawiali polityków jako osoby, które nie radzą sobie z rozwojem epidemii. Osoby, które podejmują błędne decyzje strategiczne czy finansowe (wydając publiczne pieniądze na niepotrzebne rzeczy). Na przykład w numerze 17 (20.04–26.04.2020) przywołano sylwetkę ministra zdrowia – Łukasza Szumowskiego²⁹. Szczegółnej krytyce poddano sytuację związaną z zakupem środków ochrony osobistej (masek). Następnym tematem podejmowanym przez tygodnik była kultura. Na łamach periodyku temat podjęto pięć razy, co stanowi 3% wszystkich artykułów. Najczęściej ukazywana w kontekście działań, jakie musieli podjąć właściciele instytucji kulturalnych, aby zminimalizować straty finansowe. Publikacje koncentrowały się również na przyszłości placówek kulturalnych. W artykule pochodzącym z 22 numeru, zatytułowanym *Kina i teatry wrócą, ale czy przetrwają w nowej rzeczywistości? Będzie trudno* postanowiono przyjrzeć się wdrażanemu planowi naprawczemu dedykowanemu sektorowi kultury w związku z ogłoszeniem kolejnego etapu znoszenia obostrzeń³⁰. Okazało się, że nie wszędzie byłoby możliwe zachowanie reżimu sanitarnego, ponieważ utrzymywanie dystansu w teatrach muzycznych, operach czy filharmoniach wydawało się kwestią niemożliwą.

²⁷ P. Milewski, *Koronawirus w Nowym Jorku. „O siódmej wieczorem Manhattan wygląda, jakby wszyscy już umarli”*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-w-nowym-jorku-czyli-pogodne-szczury-na-brooklynie/q52ww6p> (dostęp: 15.02.2020).

²⁸ M. Nowicki, *Jak na wojnie. Sytuacja epidemiologiczna we Włoszech*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-wlosi-i-epidemia-jak-na-wojnie/k0dzv5e> (dostęp: 16.02.2020).

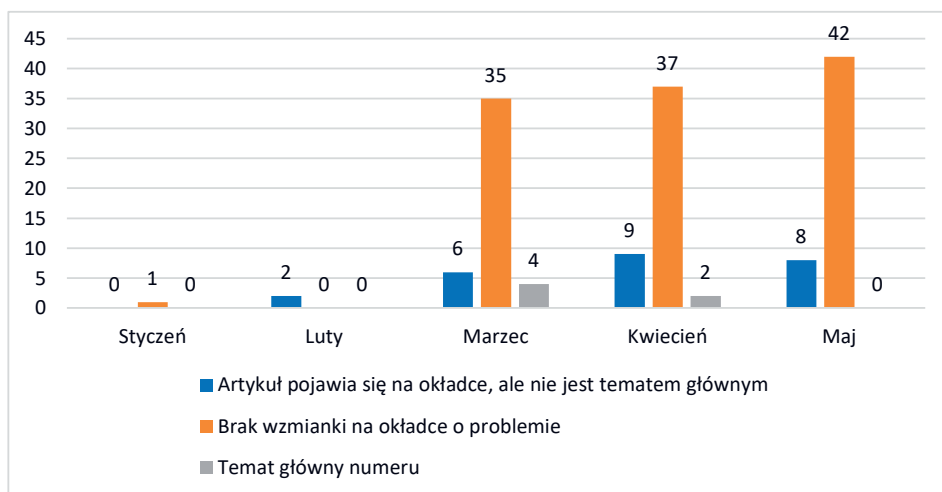
²⁹ A. Pawlicka, *Z Kaczyńskim gawędzi o boksie. Kim jest Łukasz Szumowski?*, <https://www.newsweek.pl/polska/lukasz-szumowski-dymisja-ministra-zdrowia-minister-od-pandemii-oraz-mistrz-uniku/vx6cpj8> (dostęp: 17.02.2020).

³⁰ M. Węglewski, *Kina i teatry wrócą, ale czy przetrwają w nowej rzeczywistości? Będzie trudno*, <https://www.newsweek.pl/biznes/koronawirus-jak-beda-wygladac-kina-i-teatry-w-czasie-pandemii/6ljj8pk> (dostęp: 17.02.2020).

Krytykowano zatem nagłe decyzje rządu w kwestii bezrefleksyjnego podejmowania decyzji dotyczących odmrażania gospodarki.

Kolejnym poruszonym zagadnieniem była edukacja, w tym zmiany, jakie nastąpiły na skutek wybuchu pandemii. Temat pojawił się trzy razy, co stanowi 2% wszystkich publikacji. Najczęściej były to artykuły poświęcone zdalnej edukacji, która była efektem trwającej w Polsce pandemii. Obawiano się, że poziom zajęć prowadzonych za pośrednictwem komputera i internetu będzie odbiegał od standardów edukacyjnych, a ponadto uniemożliwi prawidłowy rozwój dzieci, dla którego fundamentalnym elementem jest właśnie uczestniczenie w procesie socjalizacji. Podobnie chętnie odnoszono się do tegorocznych matur, które jednak ostatecznie, ze względów bezpieczeństwa, zostały przełożone na czerwiec i odbyły się w innej formie.

Na uwagę zasługuje liczba artykułów, w których tematyki pandemii koronawirusa nie można było zakwalifikować do żadnej z tych kategorii. Na łamach periodyku było ich aż dwadzieścia pięć, co stanowi 17%.

Rysunek 5. Ekspozycja materiałów prasowych poświęconych pandemii koronawirusa w „Newsweeku”
Źródło: badanie własne.

W przypadku „Newsweeka” pandemia koronawirusa okazała się tematyką, która sześciokrotnie została zakwalifikowana jako temat główny numeru. Została podjęta cztery razy w marcu oraz dwa razy w kwietniu. Jak wynika z analizy, okres podejmowania tematyki i umiejscawiania jej na okładce w większości przypadków odpowiadał istotnym wydarzeniom dotyczącym aktualnej sytuacji epidemicznej w kraju oraz na świecie. Nastroj społeczny był czynnikiem, który w znaczący sposób wpływał na pozycjonowanie wypowiedzi. Jak widać na rysunku 5, najwięcej, bo aż sto piętnaście razy, analizowane artykuły na temat pandemii koronawirusa nie były

jednak wspomniane na okładce. Jest to wynik bardzo duży, jednoznacznie pokazujący, że pomimo ogromnej popularności tematyki w badanym okresie (na co wskazywać może np. liczba artykułów), redakcja „Newsweeka” starała się zachować umiar w podejmowaniu tematyki pandemii i umieszczaniu jej na okładkach. Należy również zauważyć, że dwadzieścia pięć razy materiały dotyczące badanej problematyki pojawiły się na okładce, jednak nie stanowiły one tematu głównego danego wydania. Najmniej badany temat był eksponowany w lutym – zaledwie dwa razy. Z kolei w marcu sześć razy został umiejscowiony na okładce czasopisma. W kwietniu był przywoływany aż dziewięć razy, natomiast w maju osiem razy.

Podsumowanie

Pandemia koronawirusa przyniosła spore zmiany, biorąc pod uwagę aspekty nie tylko ekonomiczne, polityczne, lecz także społeczne. Problematyka pandemii koronawirusa pojawiała się na łamach „Newsweeka” wielokrotnie. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w wynikach badań. Liczba tekstów, w których odnotowano występowanie bądź współwystępowanie tematyki epidemii w okresie od 1 stycznia do 31 maja 2020 roku (dotyczącej okresu pierwszej fazy pandemii), wyniosła aż sto czterdzieści sześć. Jak wynika z przeprowadzonej analizy, spośród opisywanych kategorii dotyczących tematyki, najwięcej materiałów poświęconych było skutkom gospodarczym, społecznym i ekonomicznym spowodowanym pandemią koronawirusa. Kryzys gospodarczy, który dotyczył każdej dziedziny życia, stał się tematem chętnie podejmowanym przez redaktorów periodyku. Jest to również wynik bardzo wysoki, świadczący o tym, że redakcja natychmiast reagowała na aktualne problemy. Dziennikarze rozpatrywali sprawy i wydarzenia w aspekcie ich ekonomicznych następstw. Sygnalizowanie z kolei tych kwestii mogło wpłynąć na dalsze postrzeganie sytuacji w kraju (np. pogłębiania się kryzysu gospodarczego) przez czytelników. Periodyk spełniał również zasadniczy cel prasy opiniotwórczej – komentował aktualny stan rzeczywistości. W odniesieniu do tekstów, które zostały poddane analizie, można stwierdzić, że uwaga tygodnika i sposób prezentacji badanego zagadnienia są ściśle skorelowane z rozwojem sytuacji i wydarzeniami, które mają aktualnie miejsce w kraju i na świecie. Świadczy o tym może termin opublikowania pierwszych informacji na temat pandemii. Tak naprawdę samo zagadnienie pandemii koronawirusa zdawało się mało znaczące dla mediów w Polsce. Poruszone zostało dopiero w momencie potwierdzenia pierwszego przypadku w kraju. Treści przekazywane na łamach badanego tygodnika pojawiają się z większą częstotliwością w momencie eskalacji zjawiska. W styczniu i lutym media nie komentowały sytuacji związanej z wirusem na świecie. Z kolei moment szczególnego zainteresowania przypadał na okres marzec–maj 2020 roku. Wagę analizowanego problemu dla tygodników ilustruje również pozycjonowanie publikacji. Temat pandemii koronawirusa znalazł się łącznie trzydzieści jeden razy na okładkach tygodnika. Część materiałów związanych z badaną kwestią okazała się w strukturze tygodników głównym

tematem z okładki, co świadczyć może o zainteresowaniu tygodnika „Newsweek” kwestiami związanymi z pandemią koronawirusa. Trudno także powstrzymać się od spostrzeżenia, że w „Newsweeku” dominowały obszerniejsze formy dziennikarskie. Zdecydowanie częściej na łamach badanego tygodnika pojawiały się dłuższe artykuły. Biorąc to pod uwagę, należy stwierdzić, że zaprezentowane w tym artykule wyniki badań potwierdzają przyjęte hipotezy i wskazują na istotną rolę tygodnika „Newsweek” w sposobie prezentowania ważnych wydarzeń, do jakich niewątpliwie można zaliczyć pandemię koronawirusa.

Bibliografia

- Chipidza W., Akbaripouridibazar E., Gwanzura T., Gatto N.M., *Topic Analysis of Traditional and Social Media News Coverage of the Early COVID-19 Pandemic and Implications for Public Health Communication*, <https://www.cambridge.org/core/journals/disaster-medicine-and-public-health-preparedness/article/topic-analysis-of-traditional-and-social-media-news-coverage-of-the-early-covid19-pandemic-and-implications-for-public-healthcommunication/1C68A82E93755E3AEE5926A04CA78ABC> (dostęp: 5.11.2021).
- Crabu S., Giardullo P., Sciandra A., Neresini F., *Politics overwhelms science in the Covid-19 pandemic: Evidence from the whole coverage of the Italian quality newspapers*, „PLoS ONE” 2021, Vol. 16(5), e0252034, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252034>.
- Ćwiklak D., *Kapitalizm zakażony koronawirusem. „Z takim kryzysem nie mieliśmy do czynienia, odkąd sięgam pamięcią”*, <https://www.newsweek.pl/biznes/gospodarka/koronawirus-spowoduje-kryzys-gospodarczy-skutki-epidemii-koronawirusa/fhv2xtv> (dostęp: 12.02.2020).
- Hodalska M., *Internetowe żarty z pandemii koronawirusa w „zbiorowej pamięci zarazy”*, „Kultura – Media – Teologia” 2020, nr (41) 2, s. 7–37.
- Instytut Monitorowania Mediów, *Raport IMM: Onet najbardziej opiniotwórczym medium w styczniu 2020 roku*, <https://www.imm.com.pl/raport-imm-onet-najbardziej-opiniotwórczym-medium-w-styczniu-2020-roku/> (dostęp: 7.02.2020).
- Kim R., *Odebrałem właśnie ze szpitala pierwsze ciało osoby zmarłej z powodu koronawirusa. Nie ma żadnych procedur*, <https://www.newsweek.pl/polska/spoleczenstwo/pogrzeby-w-czasie-epidemii-nie-odmowie-pochowku/scq5f3l> (dostęp: 12.02.2020).
- Kurdupski M., *„Gość Niedzielny” liderem sprzedaży w styczniu*, <https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/sprzedaz-tygodnikow-opinii-styczen-2020-roku-gosc-niedzielny> (dostęp: 7.02.2020).
- Lisowska-Magdziarz M., *Analiza zawartości mediów. Przewodnik dla studentów*. Wersja 1.1, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2004.
- Makowska M., *Język i obraz wobec koronawirusa. Przyczynek do rozważań nad komunikacją medialną w czasach pandemii*, „Forum Lingwistyczne” 2021, nr (8) 8, s. 1–14.
- Marcinkiewicz K., Nowak P., Popielec D., Wilk M., *Koronawirus wyzwaniem współczesnego społeczeństwa. Media i komunikacja społeczna*, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego – Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Kraków–Wrocław 2020.
- Maślanka J., *Encyklopedia wiedzy o prasie*, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976.

- Mielczarek T., *Tygodniki opinii w zmieniającej się rzeczywistości*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 2018.
- Milewski P., *Koronawirus w Nowym Jorku. O siódmej wieczorem Manhattan wygląda, jakby wszyscy już umarli*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-w-nowym-jorku-czyli-pogodne-szczury-na-brooklynie/q52w6p> (dostęp: 15.02.2020).
- Ministerstwo Zdrowia, *Pierwszy przypadek koronawirusa w Polsce*, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/pierwszy-przypadek-koronawirusa-w-polsce> (dostęp: 5.02.2020).
- Nowicki M., *Jak na wojnie. Sytuacja epidemiologiczna we Włoszech*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-wlosi-i-epidemia-jak-na-wojnie/k0dzv5e> (dostęp: 16.02.2020).
- Nowicki M., *W obliczu pandemii USA są papierowym tygrysem. Zdolnym jedynie do stoczenia przegranej walki z najbliższą niszczarką*, <https://www.newsweek.pl/swiat/co-sie-zmieni-po-pandemii-czyli-wielki-gniew-nadchodzi/7t7e9r6> (dostęp: 15.02.2020).
- Ograniczenia działalności gastronomicznej, rozrywkowej oraz funkcjonowania galerii handlowych*, <https://www.gov.pl/web/koronawirus/ograniczenia-dzialalnosci-gastronomicznej-rozrywkowej-oraz-funkcjonowania-galerii-handlowych> (dostęp: 10.02.2020).
- Paulicka A., *Z Kaczyńskim gawędzi o boksie. Kim jest Łukasz Szumowski?*, <https://www.newsweek.pl/polska/lukasz-szumowski-dymisja-ministra-zdrowia-minister-od-pandemii-oraz-mistrz-uniku/vx6cjp8> (dostęp: 17.02.2020).
- Pisarek W., *Analiza zawartości prasy*, Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków 1983.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii*, <https://www.gov.pl/web/rpa/rozporzadzenie-ministra-zdrowia-z-dnia-20-marca-2020-r-w-sprawie-ogloszenia-na-obszarze-rzeczypospolitej-polskiej-stanu-epidemii> (dostęp: 6.02.2020).
- Tomczuk J., *Zofia zamieniła Grecję na dom nad jeziorem. Mariusz – Kordyliery na Bieszczady*, <https://www.newsweek.pl/swiat/spoleczenstwo/wakacje-w-czasie-koronawirusa-zamiast-zagranicy-polacy-wybijeraja-wakacje-w-polsce/fzec94j> (dostęp: 15.02.2020).
- Tw, „Polityka” wyprzedziła „Gościa Niedzielnego”, „Tygodnik Powszechny” przed „Do Rzeczy”, <https://www.wirtualnemedia.pl/arttykul/polityka-wyprzedzila-goscia-niedzielnego-tygodnik-powszechny-przed-do-rzeczy>, (dostęp: 6.02.2020).
- Węglewski M., *Kina i teatry wrócą, ale czy przetrwają w nowej rzeczywistości? Będzie trudno*, <https://www.newsweek.pl/biznes/koronawirus-jak-beda-wygladac-kina-i-teatry-w-czasie-pandemii/6ljj8pk> (dostęp: 17.02.2020).
- Węglewski M., *Szef chciał pytać każdą wchodzącą parę, czy mieszkają razem. Gdy się wahają – sugerować, że tak. Żebyśmy byli kryci*, <https://www.newsweek.pl/swiat/koronawirus-jak-wyglada-biznes-restauracyjny-po-odmrozeniu/hqwnqm2> (dostęp: 10.02.2020).
- Wolny-Zmorzyński K., Kaliszewski A., Furman W., *Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2006.
- World Health Organization, *Director-General’s opening remarks at the media briefing on COVID-19*, <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19-11-march-2020> (dostęp: 5.02.2020).
- Zagórska K., *Media na kwarantannę. Wybrane strategie komunikacyjne*, „Kultura – Media – Teologia” 2021, nr (44) 1, s. 60–79.
- Znosimy kolejne ograniczenia – 18 maja pójdiesz do fryzjera, kosmetyczki i restauracji*, <https://www.gov.pl/web/koronawirus/3etap> (dostęp: 10.02.2020).